רב ששת אמר. מאי ופדיון פטר חמור לאלתר לוסר שאם פדאו קודם ל' אינו עובר עליו אע"ג דפדאו שלא בזמן מצוותו: מאי מצוותו כל ל' דקאמר לאו מצוה לשהותו כל שלשים קודם טיפדנו אלמא דאם פדאו קודם עובר עליו: אע"ג דפדאו לאחר כל שלשים קאמר דבתוך ל' עד ל' הוי זמן פדייתו ואם לא פדאו עד ל': עובר עליו מיכן ואילך אי הכי: כיון דמוקמת למצוה לפדותו כל ל' האי דקתני מיכן ואילך (מל' ואילך) או פודהו או עורפו מיכן ואילך ל) או עורפו או עובר עליו מיבעיי ליה משום דכבר עבר זמן פדייתו אלא מדתני אי פודהו או עורפו ש"מ משום הכי אי פודהו דמיכן ואילך הוי זמן פדייתו אלמא למצוה לשהותו ליתא לרב ששת דאמר ליסר שאינו עובר עליו ולמעמיך קשיא אהדדי: אלא אמר רבא לא קשיא הא דתני ובפדיון הבן ובפטר חמור פרשת מל' היינו ר' אליעזר דמקיש בכור בהמה טמאה לבכור אדם דכתיב אך פדה תפדה וגו' והא דתני ופדיון פטר חמור לאלתר היינו רבנן דלא מקשי: לשם מצוה ' לבנות בית אחיו ' בראשונה: כשהיו אנשים כשרים ונכשיו שאין מתכוונין לשם מצוה ' אלא לשם בעילה: אמרו מצות חליצה קודמת ' דכיון דלא בעיל לשם מצוה הוי כפגום בערוה: מצות גאולת בהמה טמאה באדון קודם לגאולת כל אדם משום דבעלים מוסיפין חומש כשגואלין אותה ' ושאר כלאדם הגואל אותה אין מוסיפין חומש דכתיב ואם בבהמה הטמאה ופדה ' בערכך ויסף חמישיתו עליו ואם לא גאל (באדם) [בבעלים] נמכר בערכך לכל אדם:

סליק פירקא

לא נפטרו אלא בפדיון הבן ופטר חמור ' כדאמר בפרקין דלעיל אך פדה תפדה את בכור האדם ואת בכור הבהמה הטמאה את ששטו בבכור אדם ישנו בבכור בהמה טמאה כו' אלמא דלא נפטרו אלא מאלו ב' דינין: דקדושת הגוף: דאינו בר פדייה: אירדי דהביבא ליה כו' דבינא דאש' [לעיל] שהרי סיימו את ישראל וכו': אירדי דוושרן מילתא (דליבא ב') [דלא מיירי ביה] אלא בפרק ראשון אבל בלילה מסכתא מיירי בבכור בהמה טהורה: בדיינים' כלום' כל פטורה שיש יד עובד כוכבים באמצע בעי למיזל אהר דינו ואולינן בתר דיינהן ובדיינהן מעות קנות: אילימא בדיני דעובד כוכבים דנקנה לישראל בכסף דהקישו הכתוב לארונה דכתיב והתנחלתם וגו' מה ארונה נקנית בכסף בשטר ובחזקה אף עבד כנעני: ועוד מכסף מקנתו משמע בין ישראל לעובד כוכבים בין עובד כוכבים לישראל בכסף: סמוכו בהמתו לא כ"ש ' מיהא לא שמעי' ישראל מישראל יוכיח דנופו קני ליה בכסף כדאמרן מכסף מקנתו ומסמוכו בשטרא דכתיב מיד ליד: מיד עובד כוכבים מכסף: ואימא דלהכי אתא קרא מיד עמיתך הוא דלקיני מיד עובד כוכבים בכלל לא דאם רוצה העובד כוכבים לחזור בו יכול ל) בי' בגיגו נגב' ל"ה מכמן ולגיגן לו שרש לו שבר עניו וכו' ופשט בלבן בשם ל' מין מקנה נפטרין כלל. לחזור

והשתא קשה לר"י מאי הא דקאמר הכא ישראל בהדא אף עובד כוכבים בהדא והא לובד כוכבים נמי פטום דלא חשיב אלא הני קנינין דכתיב בקרא משיכה ונעעות כדפר' לעיל שבאיתן קנינין בני אדם דגילין בהם ובפטורה מן הבכורה אשה בחליפין והלא שדה עפרון לא מיקניא בחליפין דלא מצינו חליפין לעובד כוכבים כדשמעת הכא לעובד כוכבים בהדא ולמאי דפר' דגילף משדה עפרון חשיב ליה פטום דלא חשיב אלא הני דכתיבי בקרא וכן דאיתי בשם ר' תנדה כתיב טראה את ר"י רבי שהרה הלכה למעשה באדם ששלח עובד כוכבים להביא פטורה ובקנינא מן פלוגי בר פלוגי בפנא דכשר לשקני' ואיכא הליפין ושיהא יש לנכנס בהיאך עשאה ע"י עובד כוכבים ומיהו מאהר שקנה העובד כוכבים בחליפין הוי הישראל המורשה אין לנפקיר לרשב שבא יתבענו המפקיר לדין וגם"ל דקדושין הארכתי הוס' היצגיות: ד) אשרת ק"ו נופו קונה, מסמוכו לא כ"ש ואע"ת אמאי לא קאמר כסף דישראל יוכיח דנופו של ישראל קני בו ואין מסמוכו דישראל קני בו ור"ל קאמר לעיל דאין זה סברא שלא יהיה שום קנין במסמוכו דעובד כוכבים דלגבי זה אין לומר יוכיח דדוקא לעיל דבעי לפילף קנין שיעיל במסמוכו שייך לומר ישראל יוכיח דנופו של ישראל קני בו ואין מסמוכו דישראל קני בו ור"ל קאמר ס"ד דקנה בכסף והכהן לא יוכל להוציא ידיו הבכור בטעם ספק קב"ל דהייב בכורה ודאי שהקנין קנין נכור ולהכי הנא נמי בהר הכי אעפ"י שלא משך קנה ופטורה מן הבכורה ע"כ: ו) ל"ל ד' קנינים וכו' ול"ל תוס' היצגיות ול"ל דפשיטא ליה דלית לן לרבויי אלא משיכה וכסף שאלו הקנינים דגילים בני אדם לעשות ליישא ולתן בהם ולכך פשיטא ליה דאתא לרבויי כסף או משיכה ושמא ל"ל דדוקא כסף משום למשיכה משום דשכיחי חד בלוקח וחד במוכר שהמוכר מקבל הטעות והלוקח מושך אצלו הלכך דמו אחדדי טפי משאר קנינים:

ז) מאוי ל"ל דנכ"ע והלי מיתא כך כייתא דמני' לפרוכי הטעם לשהותו קאמר אלא דשמיע' וכו'.

תוספות הב"ח (ה) במשנה הכהנים ולוים מיוכים לא נפטרו: (ב) נמ' פסיק ומדי לא כ"ג ובמשנה ובגדיים מיתא כה"ג פסיק שרי לנו ע"ש בכ"ש: (ג) שם אם גופו של ישראל קני ליה בכסף מכסף מקנתו: (ד) רש"י ד"ה רב ששת וכו' פדיון פטר חמור לאלתר: (ה) ד"ה והא וכו' רבנן דתמני' היא דלא: (ו) ד"ה בלוקח המתפים בטמה לבדוק בל"ל ותיבת עמיתה ממתק: (ז) ד"ה שלוח וכו' בטמה נפס ס"ד:

מצות חליצה קודמת מה שפי' רביט חננאל פי' פרק התולן (יבמות דף נמ): **מצות** גאולה קודמת באדון שנאמר ואם לא יגאל • בערכיו פרק המקדיש שדהו (דף מ:) מפ' טעם אחר דכעלים קודמין לפי שמוסיפין חומש והתם פריך לה ומשני: מסורת הש"ס

הלוקח

ואע"ג דשמעינן קנה מיקטרינן לאשמעינן דחייבת בכורה דלא תימא קנה ה) מספק לו מדרבנן קמ"ל דקנה קנין גמור: **מה** נקנית בכסף ובכסף ובחזקה • פירוש כשקונה מישראל אף עבד כנעני כן כשקונין מישראל אבל בעובד כוכבים לא מסתבר שיועיל שטר לפי שקנין שטר לא שייך בעובד כוכבים כדאמרי' פ' חזקת הבתים (ב"ב דף מ:) עובד כוכבים מכי מטא זוזי לידיה איסתליק ליה וישראל לא קני •עד דמטא שטרא לידיה: **מיד** עמיתך בכסף: הא מיד עובד כוכבים בכסף • וא"ת דלמא הא מיד *עובד כוכבים כשטר ובחזקה דחזקה נמי שייכא במטלטלין אם עשה בהן שום תיקון כעין כעל וגדל ופרק בקרקע ו) י"ל דשני קייני הללו הויין מלוין ושייכי זה במוכר ודוה בלוקח שזה עתן מעות וזה מוסך אלא התפץ וכן לרבי יוחנן בסמוך *דדרשינן לשייכא מיד עמיתך בכסף הא לעובד כוכבים בכשיכה וא"ת מנלן שהן תמוכין קנין כלל דמוקמינן מסברא קנין דקרא דהכי י"ל דלאסכן כסף שקונה במקום אחר בקרקע ובהקדש ומשיכה במליאה והפקר:

אימא לעובד כוכבים כלל כלל לא קל ומומר אם גופו קני ממונו לא כל שכן • וא"ת דלמא בחליפין דהוא מקני ממונו דדרים בקדושין (דף מ:) מכסף מקנתו בכסף הוא לא נקנה ואינו נקנה בתורת תבואה וכלים ומתי מיגמו חליפין ובעבד עברי הכמכר לעובד כוכבים כתיב הא' קרא משמע הא שאר כגון מטלטלין קונה עובד כוכבים בחליפין וי"ל דאי לא אמר בכסף כסף לו משיכה בעובד כוכבים בכסף כו לא הוה מוקמינן ליה בחליפין ו) ונ"ל הא' דקאמר עובד כוכבים בחדא לא בחליפין ו) בחליפין דהוא מקנין דישראל לקני ליה עובד כוכבים בכסף כו' מדלא פריך הכא אם כן אפי' בשטר וחזקה נמי כדפריך לעיל ים רהיה לפי"ש דמפרש פרק קמא דקדושין (דף יז:) אכסן עבד עברי הכמכר לעובד כוכבים שכל קנייו בכסף כלומר כל קניו דעובד כוכבים בעבד עברי בכסף כדכתיב (ויקרא כה) מכסף מקנתו ולא בשטר וחזקה כדמוכח הכא ובקונטרס פי' שם דכל דבר קנייו בכסף כדדרשינן הכא מיד עמיתך במשיכה הא מיד עובד כוכבים בכסף וקשה דהאי דרשא לרים לקים היא והלכה כר' יוחנן וא"ת אכתי עובד כוכבי קונה ישראל בחזקה כדאמר ביומין (דף לח:) מנין לעובד כוכבים שקונה ישראל בחזקה שנאמר ושב ממנו שבי י"ל הכא חזקה כשם מלחמה הוא והוא הדין ממון כדאמר מולין (דף כ:) עמון ומואב מיכרו בסימון: דבר

מה

מה אם גופו של ישראל קני ליה בכסף מקנתו • (ל"ל) אם גופו קני • אם גופו דישראל קני ליה עובד כוכבים בכסף כו' מדלא פריך הכא אם כן אפי' בשטר וחזקה נמי כדפריך לעיל ים רהיה לפי"ש דמפרש פרק קמא דקדושין (דף יז:) אכסן עבד עברי הכמכר לעובד כוכבים שכל קנייו בכסף כלומר כל קניו דעובד כוכבים בעבד עברי בכסף כדכתיב (ויקרא כה) מכסף מקנתו ולא בשטר וחזקה כדמוכח הכא ובקונטרס פי' שם דכל דבר קנייו בכסף כדדרשינן הכא מיד עמיתך במשיכה הא מיד עובד כוכבים בכסף וקשה דהאי דרשא לרים לקים היא והלכה כר' יוחנן וא"ת אכתי עובד כוכבי קונה ישראל בחזקה כדאמר ביומין (דף לח:) מנין לעובד כוכבים שקונה ישראל בחזקה שנאמר ושב ממנו שבי י"ל הכא חזקה כשם מלחמה הוא והוא הדין ממון כדאמר מולין (דף כ:) עמון ומואב מיכרו בסימון: דבר

לעובד כוכבים ואינו נקנה בתורת תבואה וכלים פירוש חליפין ונראה לר"י משום דעובד כוכבים קונה שפיר שאר קנינין בחליפין מדשיעים הכא עבד עברי דאינו נקנה לעובד כוכבים בחליפין ואם אין עובד כוכבים קונה בשום מקום בחליפין אבאי אצטריך קרא לשעוסי נבי עבד עברי אלא ש"מ דעובד כוכבים קונה בחליפין ונקנה בחליפין ואור"ל דה"נ קאמר ישראל בהדא אעפ"י שקנה גם בחליפין ומעמא דלא חשיב חליפין דשום דלא חשיב אלא הני קנינין דכתיב בקרא משיכה ונעעות כדפר' לעיל ולתן וסתוך כך ניהא קושיא אחרת שבקשה הכם ר"ש נבי הא דהכא דחיכי ס"ד דגילף משדה עפרון שתקנה אשה בחליפין והלא שדה עפרון לא מיקניא בחליפין דלא מצינו חליפין לעובד כוכבים כדשמעת הכא לעובד כוכבים בהדא ולמאי דפר' דגילף משדה עפרון חשיב ליה משום דלא חשיב אלא הני דכתיבי בקרא וכן דאיתי בשם ר' תנדה כתיב טראה את ר"י רבי שהרה הלכה למעשה באדם ששלח עובד כוכבים להביא פטורה ובקנינא מן פלוגי בר פלוגי בפנא דכשר לשקני' ואיכא הליפין ושיהא יש לנכנס בהיאך עשאה ע"י עובד כוכבים ומיהו מאהר שקנה ישראל בחליפין אע"ג דעובד כוכבים לא קני ליה בכסף דכתיב מכסף מקנתו ומסמוכו דישראל קני בו ואין מסמוכו דישראל קני בו ור"ל קאמר דאע"ג דעובד כוכבים לא קני ליה בכסף מקנתו ומסמוכו דישראל קני בו ואין מסמוכו דישראל קני בו ור"ל קאמר לעיל דאין זה סברא שלא יהיה שום קנין במסמוכו דעובד כוכבים דלגבי זה אין לומר יוכיח דדוקא לעיל דבעי לפילף קנין שיעיל במסמוכו שייך לומר ישראל יוכיח דנופו של ישראל קני בו ואין מסמוכו דישראל קני בו ור"ל קאמר ס"ד דקנה בכסף והכהן לא יוכל להוציא ידיו הבכור בטעם ספק קב"ל דהייב בכורה ודאי שהקנין קנין נכור ולהכי הנא נמי בהר הכי אעפ"י שלא משך קנה ופטורה מן הבכורה ע"כ: ו) י"ל דנ' קנינים וכו' ול"ל תוס' היצגיות ול"ל דפשיטא ליה דלית לן לרבויי אלא משיכה וכסף שאלו הקנינים דגילים בני אדם לעשות ליישא ולתן בהם ולכך פשיטא ליה דאתא לרבויי כסף או משיכה ושמא ל"ל דדוקא כסף משום למשיכה משום דשכיחי חד בלוקח וחד במוכר שהמוכר מקבל הטעות והלוקח מושך אצלו הלכך דמו אחדדי טפי משאר קנינים:

נר מצוה

ה) ובא דקאמר אף עובד כוכבים נמי נהנה לא בחליפין מייבי שזה קנין הוא מלא נקנין שהוא כעובד כוכבים ונישראל כגון כסף לו משיכה כדאמרי' לעיל כסף ל"ק

מסורת הש"ס

ל) [עי' תוס' ערכין כ"ד ס"ש מלו] ג) יבמות לא: כתובות סד: ג) [ערכין כו:] ד) [יבמות כ: וב"ק] [קדושין כב:]

שיטה מקובצת

ה) רב ששת אמר ליסר שאינו עובר עליו כלומר ודאי גם למצוה מצוה לאלתר כדקתני בריימתא קמייתא והאי דקתני אין בפטר חמור פרות מל' לענין דאינו עובר אם מאחר לפדותו עד ל' אבל מכאן ואילך עובר עליו אם אין פודהו או עורפו וצ"ע כיון דמצוה לפדותו לאלתר אלמא לא יליף כלל מפדיון הבן א"כ מנ"לתא דמל' [יום ואילך] עובר ובה שיעור ל' יום וצ"ל דמדרבנן בעלמא ו) אלא אמר רבא ל"ק הא ר"א דמקיש וכו' צ"ל דרבא לא מ"ל כר"נ דאמר מצוה להשהותו דא"כ לא הצרך ליסר הא ר"א הא רבנן) דלר"נ ניחא הך בריימתא דמצוה להשהותו ודאי מצינן לפרושי דשטר' באמי נפשה קשמני ולא נימא דהא דקתני אין בפטר חמור פרות מל' מיירי ליסר שאינו עובר עליו כר"שא אלא כר"א ובריעבד נמי אינו פדוי אם פדהו תוך ל' יום או למצוה מיהת דמצוה להשהותו דהך פדיון דפטר חמור לאלתר כרבנן ובקונט' כתב לא כר"נ פתרצא אלא כרב ששת וצ"ע למה לא פריש רש"י דהוי שגיא באמי נפשה' תוס' הדצוניות: ג) מה עמיתך בחדא אף עובד כוכבים בחדא • מכאן היה קשה לר"י על שהיה מפרש בפ"ק דקדושין נבי הא דקאמר התם מכסף מקנתו בכסף הוא נקנה פירוש העבד עברי

נוטא מאנה

סדר הלוקח עובר חמורו ל"ל מאות טיב בהם ר' אליעזר ר' יהושע ר' יוחנן בן נורי ר' אליעזר בן יעקב ר' אלעזר בן עזריה ר' עקיבא ר' אלעזר בן עזריה ר' יוסי הגלילי ר' אלעזר בן מתיא ר' אלעזר בן שמוע ר' אלעזר בן חסמא ר' יהושע בן בתירא ר' אלעזר בן חרסום ר' אלעזר בן עזריה ר' יוסי הגלילי ר' אלעזר בן מתיא ר' אלעזר בן שמוע ר' אלעזר בן חסמא ר' יהושע בן בתירא ר' אלעזר בן חרסום

נוטא

לאחר מיסר בכורות בתחלת דוקא בדגין בלו חאור ולא בבכור בהמה טהורה

נוטא כלו (דף מ"ד) אי"ל דגיעה תוספ"ל בין ישראל לעובד כסף יש מ"מ

נוטא

רבינו בהאמר אדוני דגיעה מאות ר' יהודא ר' יוסי ר' יהודא בן בתירא ר' יוסי הגלילי מה בין הבהמה לבכורה

מבנה

אחר מר ג' מאות מנדרי ר' אלעזר

תוספות

"ואימא" - בגעות ח"ל בכורות